

Országos Atomenergia Hivatal

SAJTÓANYAG

Atomenergia – hogyan garantáljuk a biztonságot és az átláthatóságot?
Az Országos Atomenergia Hivatal évindító sajtótájékoztatója
2015. január 27.

Az Országos Atomenergia Hivatal tevékenységének középpontjában az atomenergia alkalmazásának biztonsága áll. Ez a folyamatos tevékenység kiterjed a létesítményekre, berendezésekre és sugárforrásokra egyaránt. A nukleáris biztonság felügyeletének sajátossága a folyamatosság, célja az üzemzavarok és balesetek megelőzése. A létesítmények biztonsági mutatói megfelelőek, a bekövetkezett események száma nem objektív mérőszám ugyan, de a némileg csökkenő tendencia az engedélyesek és a hatóság tevékenységének minőségét mutatja. Ugyancsak elmondható, hogy a bekövetkezett események biztonsági súlya sem növekedett.

A Nemzetközi Atomenergia Ügynökség és az Európai Unió ajánlásaival és követelményeivel összhangban a hatósággal szemben elvárás a pontos és hiteles tájékoztatás. Ennek megfelelően (az OAH javaslata alapján módosított atomtörvény szerint) Magyarországon kötelező közmeghallgatást tartani a nukleáris létesítményeket érintő fontosabb eljárásokban. Az OAH 2014-ben négy közmeghallgatást tartott a Paksi Atomerőmű, a kiégett kazetták átmeneti tárolója működésével és az új atomerőművi blokkok telephelyével kapcsolatban. A lakosság tájékoztatására konferenciákat szervezünk, illetve a honlapunkon közzétesszük az ellenőrzési tervünket, valamint a kiadott határozatainkat is. 2014-ben minden lakossági és sajtómegkeresésnek eleget tettünk, megválaszoltuk a hozzánk intézett kérdéseket. A tájékoztatás javítása érdekében Facebook oldalt indítottunk ebben az évben.

Folyamatosan frissítjük a biztonsági követelményeket a nemzetközi és hazai tapasztalatok figyelembevételével. Legutóbb 2014 decemberében módosultak a követelmények a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség és az OECD Nukleáris Energia Ügynökség ajánlásaival, valamint a stressz-teszt hazai tapasztalataival.

Az ENSREG, az Európai Unió nukleáris tanácsadó testületének munkájában folyamatosan részt veszünk. 2007 óta az OAH tölti be az EU Bizottság veszélyhelyzeti tanácsadó szervezetének (RESPEC) posztját.

2014 júliusától az OAH felügyeli a radioaktív hulladékok biztonságos kezelését és elhelyezését. 2014. június végére megjelent az új jogszabály, amely korszerű és a nemzetközi ajánlásokkal összhangban levő követelményeket tartalmaz a radioaktív hulladék-tárolók üzemeltetéséhez. A feladat átvétele után az OAH megkezdte a felügyeleti tevékenységét, számos helyszíni ellenőrzést hajtott végre, és a nukleáris létesítményekben zajlóhoz hasonló felügyeleti program végrehajtását kezdte meg, hogy fenntartsa és – szükség szerint – tovább javítsa a Magyarországon üzemelő két radioaktív hulladék-tároló jelenlegi biztonsági szintjét.

Folyamatosan felügyeljük a nukleáris létesítményekben zajló tevékenységeket. A nukleáris létesítmények és a radioaktív hulladék-tárolók esetében összesen 412 biztonsági ellenőrzést hajtott végre a hivatal. Az OAH a nemzetközi biztosítéki keretrendszerben együttműködve a nemzetközi szervezetekkel további ellenőrzéseket végzett azért, hogy biztosítsa az atomenergia békés célú felhasználását Magyarországon.

Az OAH által felügyelt nukleáris létesítmények az év során az előírásoknak megfelelően üzemeltek, a megszabott üzemeltetési feltételek mellett. A jelentésköteles események száma kedvezően alacsony (2012: 32 db, 2013: 24 db, 2014: 23 db), ezen belül az atomerőműben csökkenő trend mutatható ki (az utóbbi három évben rendre 29-20-18 esemény volt). A 2014-ben bekövetkezett események INES-0, azaz skála alatti besorolást kaptak. Ez jelzi az elhanyagolható biztonsági súlyukat.

Az Országos Atomenergia Hivatal 2014. november 14-én kiadta a paksi telephelyen létesítendő új atomerőművi blokkokra vonatkozó telephely vizsgálati és értékelési engedélyt. Az engedélyezési eljárás célja, hogy a telephelyjellemzők meghatározása szisztematikusan, megtervezett módon történjen, a program kiterjedjen minden vizsgálandó szakterületre, és a vizsgálatokat megfelelő, arra alkalmas módszerekkel hajtsák végre. A telephelyengedély iránti kérelem a jóváhagyott programban előírt vizsgálatok és értékelések végrehajtását követően nyújtható be a hatósághoz. A már kiadott vizsgálati engedély alapján bemutatott eredmények és további információk (környezeti hatástanulmány stb.) gondos mérlegelését követően dönt a hivatal a telephelyengedély kiadásáról.

Az OAH november 24-én engedélyt adott a Paksi Atomerőmű 2. blokkja üzemidejének 20 évvel történő meghosszabbítására. Az engedélyben feltételek is szerepelnek egyes berendezések felújítására, rekonstrukciójára, valamint a környezetvédelmi feltételek betartására vonatkozóan. A 3. blokk üzemeltetési engedélye 2016 végéig hatályos, így az üzemidő hosszabbítására irányuló engedélykérelmet idén novemberig be kell nyújtania a Paksi Atomerőműnek.

2015 kiemelt feladatai közé tartozik továbbra is a biztonság folyamatos felügyelete (cél: a környezet védelme érdekében a súlyos üzemzavarok és balesetek bekövetkezésének megelőzése) mind a 6 létesítményben:

- Paksi Atomerőmű,
- Kiegészítő Kazetták Átmeneti Tárolója (Paks),
- Budapesti Kutatóreaktor (MTA Energiatudományi Kutatóközpont),
- BME NTI Oktatóreaktor (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem),
- Radioaktív Hulladék Feldolgozó és Tároló (Püspökszilágy),
- Nemzeti Radioaktív Hulladék-tároló (Bátaapáti).

Lényeges feladat az új atomerőművi blokk építésére való további felkészülés, amelynek fontos része a szervezet felkészítésének folytatása az új feladatokra, valamint az OAH létszám bővítése során felvett személyzet betanítása, integrálása a szervezetbe.

A fukushimai baleset nyomán Európa-szerte elvégzett stressz-tesztek nyomán Magyarország is akciótervet készített az azonosított fejlesztési lehetőségek végrehajtására. A terv 2018 végéig szól. A benne felsorolt 51 feladat közül (amelyből 49 az atomerőművet érinti) eddig 17 befejeződött. A többi teljesítése ütemesen halad, ugyanakkor a legnagyobb műszaki átalakítások még hátra vannak. Az OAH felügyeli a terv végrehajtását. Az OAH felülvizsgálta a nemzeti akciótervet és az előrehaladást is bemutató jelentését megküldte az Európai Unió számára is.

A kiegészítő fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésének biztonságáról szóló nemzetközi egyezmény szerint háromévente jelentést kell készíteni a terület helyzetének ismertetésére. Az aktuális, 5. magyar nemzeti jelentést a Kormány elfogadta, és felhatalmazta az OAH főigazgatóját, hogy a 2015. május 11-22. között Bécsben, a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség székhelyén rendezendő nemzetközi felülvizsgálati értekezleten mutassa be a hazai eredményeket.

Szintén 2015 májusában kerül sor a teljes magyar nukleáris biztonsági hatósági rendszer felülvizsgálatára, amelyet a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség szakértői csoportja fog

végrehajtani. A misszió célja: az egyes nemzeti hatóságok működésének vizsgálata a NAÜ ajánlásokhoz viszonyítva. Éppen ezért az egyes hatósági rendszerek – a misszió végeredményét tekintve – közvetlenül nem hasonlíthatók össze egymással. A felülvizsgálatra való felkészülésként 2014-ben az OAH a társhatóságok bevonásával elvégezte a rendszer önértékelését, s ennek alapján intézkedési tervet állított össze, amely tovább javítja a hatóság működését. A misszió a hazai rendszert az önértékelés eredménye és az intézkedési terv alapján vizsgálja felül. Az uniós jogszabályok által tízévente kötelezően elvégzendő felülvizsgálati misszió eredménye nyilvánosan elérhető lesz.

Szigorú és előremutató a hazai szabályozás. 2014-ben módosult az EU nukleáris biztonsági irányelv (Basic Safety Standard, BSS), amely elsősorban a különleges kötelezettségek területén hozott újdonságot (magyar részről az OAH látta el a módosítás előkészítésével összefüggő feladatok koordinálását). Többek között változtak a nukleáris létesítményekre vonatkozó nukleáris biztonsági célkitűzések. A megvalósítást segítik az irányelvben előírt értékelések és a biztonsági felülvizsgálatok. Az új szabályozás érinti a telephelyi veszélyhelyzeti felkészülést és az elhárítást is. Ezen felül előírja tematikus (célzott) szakértői felülvizsgálat 2017-ben történő megkezdését és ezt követően annak megismétlését legalább hatévente.

Nukleáris védettség témában a világ élvonalában haladunk. 2014-ben felülvizsgáltuk a tervezési alapfenyegetettséget, azaz meghatároztuk, hogy Magyarországon mi ellen kell megfelelő védelmi szintet biztosítani a nukleáris létesítményeknek. Informatikai követelményeket dolgoztunk ki a programozott rendszerek védelme érdekében. Az új létesítmény telephelyének fizikai védelmi szempontú elemzését segítő útmutatót adtunk ki, 2015-ben a fizikai védelmi rendszerek tervezési és kivitelezési követelményeit tartalmazó útmutatót dolgozunk ki. A nukleáris és más radioaktív anyagok, valamint a kapcsolódó létesítmények fizikai védelme hazai rendszerének 2013-as nemzetközi átvilágítását követően, 2014-ben akcióterv készült, amelynek végrehajtását folyamatosan nyomon követi az OAH (a kitűzött célok időarányosan megvalósultak, 2015-ben minden feladatot teljesít hazánk). Az Országos Atomenergia Hivatal nemzetközi elismertségét mutatja, hogy 2015-ben a hivatal látja el az Európai Nukleáris Védettség Területén Kompetens Hatóságok Szövetségének (ENSRA) elnökségi feladatait.

Jelentős a nemzetközi figyelem hazánk iránt. A Nukleáris Biztonsági Egyezmény szerint készített Nemzeti Jelentést 2014-ben nemzetközi fórumon tárgyalták meg. A Közös Egyezmény (Joint Convention) alapján írt jelentést 2014 végén nyújtottuk be, amelyet 2015 májusában tárgyalnak majd, de jelentést készítettünk az Európai Bizottság részére a nukleáris biztonsági irányelv végrehajtásáról is. Idén esedékes a kiegészítő fűtőelemek és a radioaktív hulladékok felelősségteljes és biztonságos kezelését szolgáló közösségi keret létrehozásáról szóló EU-s irányelv végrehajtásához kapcsolódó beszámoló készítése.

Rendszeresen tartunk nukleárisbaleset-elhárítási gyakorlatokat, hogy szakembereink világszinten is a legfelkészültebbek között legyenek. Az Átfogó Atomcsend Szerződés Szervezete (CTBTO) az OAH szakmai támogatásával 2014 márciusában hazánkban tartotta gyakorlatát, amelynek során különböző technikai eszközök használatát sajátíthatták el a résztvevők. 2015-ben az OECD Nukleáris Energia Ügynökségének nagyszabású nemzetközi nukleárisbaleset-elhárítási gyakorlatára készülünk fel (INEX5).